

Behåll äktenskapet för det gemensammas bästa

Det tvåkönade äktenskapet mellan en man och en kvinna är i samhällets, normbildningens, de mänskliga rättigheternas, barnens, faderskapspresumtionens, institutionen äktenskapet och de homosexuellas intresse.

Efter remissförfarande av Hans Regners enmansutredning *Äktenskap för par med samma kön – Vigsselfrågor* SOU 2007:17 kommer regering och riksdag att under vintern ta ställning till frågan om samkönade äktenskap. Som i varje lagstiftningsfråga är det lagstiftarens uppgift att göra en sammanvägning av olika relevanta argument och intressen. De homosexuellas intresseorganisation RFSL, med 5000 medlemmar, hävdar att det ligger i de homosexuellas intresse att ändra benämningen partnerskap till äktenskap. Sedan partnerskapslagen infördes 1 januari 1995 har 2630 partnerskap förrättats (2006; senare skilda och nyingångna partnerskap medräknade). Idag lever 4258 personer i partnerskap, efter att möjligheten att ingå partnerskap funnits i 12 år. Ungefär 300 nya partnerskap förrättas varje år, att jämföra med de ca 45 000 äktenskap som ingås varje år. Det går alltså knappt ett ingånget partnerskap på 150 ingångna äktenskap. RFSL:s partsintresse måste vägas mot andra intressen, intressen som inte gör sig lika hörda.

Enligt utredningens direktiv skulle utredaren ”göra en grundlig analys av frågan (om samkönade äktenskap) och redovisa samtliga skäl som talar för och emot detta”. Utredaren har dock nöjt sig med en sammanställning av anförda argument, och avstått från att göra ”en analys i vedertagen mening”. Detta var också skälet till att Per Landgren (KD 11/5 07, s. 10) kunde visa att äktenskapsutredningen inte duger som beslutsunderlag för riksdagen. Låt oss därför i denna artikel något mer söka granska och analysera skälen mot införandet av samkönade äktenskap.

Om nu, enligt RFSL, införandet av samkönade äktenskap skulle ligga i de homosexuellas intresse, i vilkas intresse skulle det då ligga att behålla nuvarande äktenskapslagstiftning?

I samhällets och normbildningens intresse

Om äktenskapet säger Nationalencyklopedin ”Äktenskapet är i de flesta samhällen en social institution som fyller en rad olika funktioner för familjelivet. Äktenskapet ger det sexuella förhållandet mellan makarna en särskild legitimitet och bildar ramen för den biologiska reproduktionen och för barnens uppfostran.” Orsaken till att alla samhällen i olika kulturer och tider gett speciella rättigheter till äkta par har inte sin grund i parets upplevda kärlek, utan i att äktenskapet med dess mamma-pappa-barn-relation bidrar med något som inget samhälle kan överleva utan – nya samhällsmedborgare som i bästa möjliga uppväxtmiljö fostras till att växa upp och bli ansvarsställande medborgare. Äktenskapet är i princip reproduktivt, även om inte alla äktenskap leder till att barn föds.

De som vill införa en könsneutral äktenskapslagstiftning hävdar i praktiken att föräldrarnas kön är utan betydelse, och irrelevant för barnens uppväxt och utveckling. Den synen är oförenlig med biologiska fakta, årtusenden av erfarenhet och hundrafemtio års psykologisk forskning. Det är en grov underskattning av en mors betydelse för ett barn när man påstår att hon i allt kan ersättas av en man, och tvärtom. I förskola och skola är det ett vedertaget faktum att såväl män som kvinnor behövs, och i övriga samhället strävar vi efter att ha en jämn könsfördelning, därför att könen kompletterar varandra. Endast i denna fråga har hävdats att föräldrarnas kön är oväsentligt och att könen kan ersätta varandra utan att något av värde förloras.

Införandet av könsneutrala äktenskap skulle förändra äktenskapet i dess själva grundstruktur, och äktenskapet skulle bli något fundamentalt annorlunda än vad det hittills har varit.

I de mänskliga rättigheternas intresse

FN:s allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna deklarerar i artikel 16: ”Fullvuxna män och kvinnor har rätt att... ingå äktenskap och bilda familj...” ”Familjen är den naturliga och grundläggande enheten i samhället och äger rätt till skydd från samhället och staten.”

FN:s barnkonvention (preamblel och artikel 7) säger: ”För att kunna uppnå en fullständig och harmonisk utveckling av sin personlighet, bör [barnet] växa upp i en familjemiljö, i en omgivning av lycka, kärlek och förståelse.” ”Barnet skall ha rätt att, så långt det är möjligt, få vetskap om sina föräldrar och bli omvårdad av dem.”

Att nuvarande äktenskapslagstiftning skulle vara diskriminerande mot homosexuella, eftersom det skulle vara en mänsklig rättighet för homosexuella par att ingå äktenskap är en tanke som avvisas av Hans Regner i hans utredning (s. 137,138, 229), utifrån såväl en dom i en fransk överdomstol, i Europadomstolen, som utifrån FN:s konventioner om de mänskliga rättigheterna.

I barnens intresse

Det faktum att det finns många barnlösa äktenskap förändrar inte det principiella perspektivet: Barn blir endast till i en man-kvinna-relation. Det är därför motiverat att lagstiftaren ger den relationen en speciell status. Heterosexuell och homosexuell samlevnad är strukturellt sett olika i detta avseende, och på den olikheten beror mänsklighetens hela framtid. Därför bör de olika samlevnadsformerna ha olika benämningar.

Barnperspektivet var också det avgörande skälet för den franska parlamentariska utredningens *Famille et droits des enfants* (27 januari 2006) slutsats att homosexuella äktenskap även i fortsättningen ska vara förbjudna i Frankrike, av hänsyn till det som FN:s barnkonvention kallar ”barnets bästa”.

Utredningen drog slutsatsen att äktenskap för homosexuella, möjligheten för homosexuella par att adoptera samt insemination för lesbiska par inte bör legaliseras i Frankrike. Efter flera års utredande betonade kommittén att man måste ”bekräfta och beskydda barnets rättigheter och dessa rättigheters överhöghet över vuxnas önskemål”.

Kommittén skriver i sin utredning: ”Äktenskapet är inte bara det kontraktsmässiga erkännandet av kärleken mellan ett par; det är en helhet som överför rättigheter och skyldigheter och som är utformat för att förse barnet med omsorg och en harmonisk uppväxt. Erfarenheten från andra länder visar detta: nationer som har gjort äktenskapet tillgängligt för samkönade par har alla, samtidigt eller efter ett tag, möjliggjort adoption för dessa par och utvecklat system för assisterad befruktning eller surrogatmammor, som gör det möjligt för dessa par att skaffa barn.

I detta sammanhang kan det vara värt att notera att samtliga remissinstanser som utgick ifrån barnperspektivet sa nej till att homosexuella par skulle kunna ta emot adoptivbarn, när den frågan behandlades i Sverige: BRIS, Socialstyrelsen, Adoptionscentrum, Rädda barnen, Barnombudsmannen, Sveriges Psykologförbund osv. Trots detta valde Sveriges dåvarande regering och riksdag att legalisera såväl homosexuellas rätt att adoptera, som lesbiskas rätt till assisterad befruktning, och satte därmed de vuxnas intresse i första rummet.

Som Göran Hägglund uttryckt det: ”Äktenskapet har funnits i hundratals år. Varför ska vi ändra på någonting som är bra? Och vi vet att små barn bara klarar av att knyta an till två personer. De behöver en kvinna och en man som förebilder.”

I faderskapspresumtionens intresse

Den franska utredningen framhöll att ”det är omöjligt att tänka på äktenskapet åtskilt ifrån faderskapstanken; de två frågorna är nära förbundna med varandra eftersom äktenskapet utformats omkring barnet”.

Även i Sverige är faderskapspresumtionen den första paragrafen i Föräldrabalken (1949:381) och lyder: ”Är vid barns födelse modern gift, skall mannen i äktenskapet anses som barnets fader.” Om homosexuella par kommer att kunna ingå äktenskap måste denna del av lagstiftningen slopas, eftersom det inte är möjligt att den andra partnern i ett lesbiskt äktenskap, där den ena kvinna har blivit gravid, också är ”barnets fader” eller biologiska förälder.

Den franska utredningen menade därför att antingen får man bevara både det klassiska äktenskapet (mellan en man och en kvinna) och faderskapspresumtionen – eller ta bort båda två. Någon mellanväg finns inte. Men eftersom det strider emot barnets intresse att ta bort faderskapspresumtionen blev slutsatsen att äktenskapet måste begränsas till man och kvinna.

I de barnlösas intresse

Det ligger i de ofrivilligt barnlösas intresse att möjligheten att adoptera från utlandet inte försämras. När homosexuella 2003 gavs rätt att adoptera varnade adoptionsbyråerna för att det kunde leda till att det blev svårare för heterosexuella par att få adoptera från utlandet, medan det sannolikt var utsiktslöst att homosexuella skulle beviljas utlandsadoption av givarländerna. Hittills har heller inga utlandsadoptioner medgetts till homosexuella par. De homosexuella blev alltså inte hjälpta av lagändringen, men svenska heterosexuella par riskerar att bli hårdare granskade av givarländerna, som ser en risk att ett gift par skiljs och att någon av makarna skulle ingå partnerskap. Därmed skulle indirekt ett adoptivbarn kunna hamna i en homosexuell familj, något som är oacceptabelt i flertalet givarländer. Skulle samkönade äktenskap tillåtas i Sverige finns risken att givarländerna ytterligare avskräcks, när inte ens skillnaden mellan partnerskap och äktenskap uppehålls.

I institutionen äktenskapets intresse

Om vi kan ändra äktenskapets könsaspekt, kan vi ändra dess övriga aspekter, som att de som ingår äktenskap måste vara myndiga, inte får vara nära släkt, inte får vara gifta med andra och bara är två makar. Runt hörnet väntar krav på förändringar i dessa avseenden; redan nu vill CUF, Miljöpartiet samt dess ungdomsförbund legalisera polygami. Ellinor Scheffer, språkrör för Grön Ungdom, säger: ”Samlevnadsbalkens syfte bör vara att ge personer som vill leva tillsammans juridiskt skydd. Hur många de är och av vilken anledning de lever tillsammans är enbart deras egen ensak. Därför är en samlevnadsbalk som är antals- och könsneutral en fullständig självklarhet för oss.” Menar vi att barnäktenskap, månggifte, bigami och incest inte är positiva utvidgningar av äktenskapslagstiftningen, så måste vi nu säga nej till det könsneutrala äktenskapet.

Lagstiftningen har inverkan på människors normer och livsval. Varje förslag på uppluckring i synen på äktenskapet kommer att leda till upplösningen av fler äktenskap, och av äktenskapet som institution. Redan idag är institutionen äktenskapet utsatt för hårt tryck och vart 3:e äktenskap upplöses.

I de homosexuellas intresse

RFSL har anfört att ett införande av en könsneutral äktenskapslagstiftning behövs för att homosexuella ska uppleva sig likabehandlade och inte diskriminerade, för att rätten till äktenskap skulle vara en mänsklig rättighet, för att par av samma kön har samma behov som heterosexuella av juridisk, känslomässig och ekonomisk trygghet. För detta måste lagstiftaren visa förståelse, även om påståendet att rätten till äktenskap skulle vara en mänsklig rättighet alltså tillbakavisas av Europadomstolen och av FN:s konventioner om de mänskliga rättigheterna. Den efterfrågade ändringen i äktenskapslagstiftningen kommer emellertid inte att möta dessa behov, och kan heller inte göra det. I och med den sedan 1995 existerande partnerskapslagen, som i allt utom några få detaljer är identisk med äktenskapslagstiftningen, har redan nu den som ingått partnerskap samma juridiska och ekonomiska skydd som gifta.

Avsikten med att ändra benämningen av "partnerskap" till "äktenskap" är att det inte heller semantiskt ska finnas några skillnader mellan homosexuell och heterosexuell samlevnad. Nu lyder dock språkbruket under en annan logik än lagstiftningen. Erfarenheten visar att med eller utan laglig sanktion kommer det att göras en åtskillnad i språkbruket med avseende på heterosexuell och homosexuell samlevnad. En sökning på Google ger 390 000 träffar på "homoäktenskap", 16 600 träffar på "könsneutralt äktenskap", 11 300 träffar på "samkönat äktenskap", 4 160 på "enkönade äktenskap", 362 träffar på "homosexäktenskap" och 190 träffar på "homosexuellt äktenskap". Med det språkbruk som redan etablerats kommer alltså benämningen av samlevnaden att vara "homoäktenskap", på engelska "gay marriage" (med 1 960 000 träffar). Det är utsiktslöst att med semantiska metoder försöka utplåna skillnaden mellan homosexuell och heterosexuell samlevnad. Frågan är på vad sätt det ligger i de homosexuellas intresse att det heter att ett par har ingått homoäktenskap istället för att det heter att de har ingått partnerskap?

Mycket få länder har infört homoäktenskap: Holland (2001), Belgien och Spanien(2003), Kanada (2005), Sydafrika (2006) samt den amerikanska delstaten Massachusetts (2004). Till ovanstående kan läggas att det varken ligger i Sveriges eller i det internationella samfundets intresse att svenska medborgare har ett civilstånd som inte är accepterat i övriga världen, inte ens i EU. Sverige, likt världen i stort, är mångkulturellt och mångreligiöst. Världen har blivit en global by, människor reser, arbetar och bildar familj över nationsgränser. Det ligger inte i någons intresse att ytterligare öka spänningar inom och mellan länder och kulturer genom att ändra något av så fundamental betydelse som den gemensamma synen på äktenskapet. Att sådana spänningar också finns i Sverige har kommit i dagen genom de många protestbrev och namnunderskrifter mot homoäktenskap som allmänheten sänt in till lagstiftaren, 38 616 st. till riksdagens lagutskott (nuv. civilutskottet) och 54 854 st. till justitieministern och regeringen.

Vid en sammanvägning av det intresse som en begränsad grupp vuxna homosexuella hävdar, mot det intresse som finns hos samhället att slå vakt om äktenskapets institution och om barnens intresse blir slutsatsen att det är i linje med det gemensammas bästa att bevara nuvarande äktenskapslagstiftning.'

Tuve Skånberg

*Adjunct Associate Professor i kyrkohistoria vid Fuller
Riksdagsledamot (kd) 1991-2006*

Artikeln var publicerad 3 augusti 2007 i tidningen Kristdemokraten